

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 15 februari 1938 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckt motion rörande viss ändring i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 294, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Brädefors m. fl.* hemställt, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning och förslag angående ändring av lagen om försäkring för olycksfall i arbete i viss av motionärerna antydd riktning.

I motiveringen till motionen har anförts bland annat:

Det synes oss vara berättigat att göra anspråk på lagens ändring dithän att de fall, där något kroppsligt lyte konstaterats ha förefunnits före olycksfallet men som dock inte har besvärat arbetaren i hans arbete eller när man inte med bestämdhet kan fastslå sambandet mellan olycksfall och sjukdom eller invaliditet, läkarens eller läkarnas mening, huruvida olycksfallet har varit den omedelbara orsaken och det utlösandet momentet för den försäkrades sjukdomstillstånd och invaliditet, skall vara avgörande för frågan om ersättning för sjukdom och invaliditet.

Beträffande de skäl, som motionärerna anført till stöd för sin hemställan, får utskottet hänvisa till motionen. Handlingarna i ett mål om ersättning enligt nämnda lag, vilket i motionen särskilt omnämmts, hava varit tillgängliga för utskottet vid dess behandling av det föreliggande ärendet.

I 1 § *lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete* fastslås, att envar arbetare, där ej annorlunda stadgas i lagen, enligt denna är försäkrad för skada till följd av olycksfall i arbetet. Såsom föranledd av olycksfall skall även anses skada, som förorsakats genom inverkan under högst några få dagar antingen på mekanisk väg av arbetet, såsom skavsår, blåsor eller senskideinflammation (senknarr), eller av temperaturförhållandena under arbetet, om skadan utgöres av värmeslag, solsting eller förfrysning, eller av visst i arbetet använt frätande eller etsande ämne, som ej finnes upptaget i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar. I lagens 6 § lämnas närmare bestämmelser om ersättningen för de fall, att olycksfallet medfört sjukdom, som förorsakat förlust eller nedsättning av arbetsförmågan, eller att olycksfallet, efter upphörande av därav förorsakad sjukdom, medfört

under längre eller kortare tid bestående förlust eller nedsättning av arbetsförmågan. 7 § innehåller föreskrifter om den ersättning, som skall utgå, därest olycksfallet medfört arbetarens död. Vid bedömandet, i vad mån viss kroppsskada åstadkommit nedsättning av arbetsförmågan, skall enligt 8 § hänsyn tagas till bland annat om den skadade redan vid olycksfallet var behäftad med kroppsskada eller lyte.

I en vid 1932 års riksdag av herr Branting väckt motion, I: 251, yrkades, att riksdagen måtte anhålla, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning i vissa i motionen angivna hänseenden samt om möjligt till 1933 års riksdag framlägga förslag till ändring i olycksfallsförsäkringslagen i dessa avseenden. Motionären förklarade i motionen, bland annat, att han ville fästa uppmärksamheten vid det krav på orsakssammanhang mellan å ena sidan en skada genom olycksfall i arbete samt å andra sidan sjukdom, invaliditet eller dödsfall, vilket lagen uppställde genom att för rätt till ersättning fordra, att olycksfallet »medfört» sjukdom, invaliditet eller dödsfall. Enligt motionen uppstode ofta svårigheter att avgöra, huruvida dylikt orsakssammanhang vore för handen. Motionären ifrågasatte, att ersättning skulle tillerkännas av olycksfall drabbad person, så snart olycksfallet med viss grad av sannolikhet varit en bidragande orsak till skadan.

Andra lagutskottet, som behandlade motionen, inhämtade yttranden från riksförsäkringsanstalten, försäkringsrådet, försäkringsinspektionen, medicinalstyrelsen och de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening. Till nämnda yttranden, vilka såsom bilagor fogats till utskottets över motionen angivna utlåtande, nr 37, anhåller utskottet att få hänvisa.

Utskottet anförde i sitt nämnda utlåtande bland annat:

Svårigheter att fastställa, huruvida orsakssammanhang förefinnes, göra sig kännbara icke endast vid bedömandet av frågor tillhörande olycksfallsförsäkringen. Jämväl då fråga är om ersättning enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler, är det ofta svårt att avgöra, huruvida orsakssammanhang föreligger. Enligt rättspraxis torde emellertid kravet på dylikt sammanhang i skadeståndsmål icke fattas så strängt, att ersättning skulle anses böra utgå endast för sådan skada, som på bindande sätt kan bevisas vara orsakad av en ifrågakommen handling. Fastmera torde i praxis den uppfattningen göra sig gällande, att allenast viss grad av sannolikhet för orsakssammanhang erfordras. Både riksförsäkringsanstalten och försäkringsrådet hava i sina i ärendet avgivna yttranden framhållit, att på olycksfallsförsäkringens område icke böra uppställas strängare fordringar på klarläggande av orsakssammanhang än vad som följer av allmänna skadeståndsregler. Något krav på en strängare rättstillämpning inom försäkringsrätten än inom skadeståndsrätten har således icke ansetts följa av lagens uttryckssätt.

I utlåtandet hemställde utskottet med anledning av motionen allenast om skrivelse till Kungl. Maj:t i visst hänseende, varom nu icke är fråga.

Denna utskottets hemställan bifölls av riksdagen.

Inom riksdagen hava tidigare behandlats vissa andra spörsmål angående ändring av olycksfallsförsäkringslagen, vilka äga visst samband med de frå-

gor, som beröras i den föreliggande motionen. Utskottet avser härvid till att börja med motionsvis framställda yrkanden vid 1928 och 1933 års riksdagar rörande ersättning jämlikt olycksfallsförsäkringslagen till personer, som under arbetet påtagligen ådragit sig skador genom muskelsträckningar och muskelbristningar. Yrkandena i motionerna gingo ut på att muskelsträckningar och muskelbristningar i ryggen i försäkringshänseende alltid skulle anses såsom följder av olycksfall i arbete. Prövning av frågan om något olycksfallsmoment i det enskilda fallet förelegat skulle sålunda icke förekomma. På hemställan av andra lagutskottet (utlåtanden nr 32/1928 och 27/1933) beslöt riksdagen såväl 1928 som 1933, att motionerna icke skulle föranleda till någon åtgärd.

I detta sammanhang må erinras om den ändring, som år 1936 vidtogs i fråga om 1 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete. Därigenom hänfördes under lagen även fall, i vilka den av arbetet härflytande skadeverkningsen gjort sig gällande under en mera utsträckt tid än praxis dittills medgivit, dock under högst några få dagar.

Vid 1937 års riksdag väcktes två motioner, nämligen II: 167 av herr Spångberg m. fl. och II: 256 av herr Senander m. fl. angående vissa ändringar i lagen om försäkring för olycksfall i arbete. Andra lagutskottet, som behandlade motionerna, hemställde i sitt utlåtande över dem (nr 36), att riksdagen i anledning av motionerna måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig utredning rörande en förbättrad lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete, vid vilken utredning vissa i utskottets motivering närmare angivna synpunkter borde tagas under omprövning, samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Riksdagen biföll utskottets hemställan.

Kungl. Maj:t har sedermera den 11 juni 1937 uppdragit åt riksförsäkringsanstalten att verkställa den begärda utredningen och inkomma med de förslag, till vilka utredningen kunde föranleda. Uppdraget är ännu icke slutfört.

I det av chefen för arbetsrådet John Nordin utgivna arbetet »Olycksfalls-skada och sjukdom» finnes intagen en av byråchefen i riksförsäkringsanstalten H. von Schulzenheim författad redogörelse för erfarenheterna i förevarande och vissa andra hänseenden från riksförsäkringsanstaltens verksamhet. I denna redogörelse (sid. 1095—1097) behandlas bland annat de fall, där viss sjukdom uppträder såsom mer eller mindre indirekt följd av en genom olycksfall orsakad kroppsskada, varvid i det ifrågavarande sammanhanget förutsättes, att sjukdomen icke funnits före olycksfallet. Likställda med fall av föregående sjukdomstillstånd skulle enligt den i redogörelsen

hävdade uppfattningen kunna synas vara alla de fall, där före olycksfallet funnits ett latent sådant tillstånd eller särskilt sjukligt anlag, vars vidare utveckling kunde vara oberoende av inträffat olycksfall. I praktiken hade emellertid dessa fall, där den av olycksfall skadade ofta svävade i okunnighet om den kanske redan begynta sjukliga processen, en karaktär, som oftare jämställde dem med sådana sjukdomsfall, som i egentlig mening vore följder av olycksfall. För den, som ställdes inför prövningen av ett fall av olycksfallsskada och viss annan sjukdom, bleve med stöd av erfarenheten ofta den första frågan, om de sjukliga anlagen funnits före olycksfallet, samt hur i så fall sjukdomstillståndet sannolikt kommit att utvecklas, om olycksfallet ej inträffat. Om det då befunnes, att den därav drabbade visserligen haft sjukdomsfröet eller sjukdomsanlaget före olycksfallet och oberoende av detsamma, men att han icke därav haft något symtom, utan kanske obehindrat utfört sitt vanliga arbete, bleve det ofta en medicinskt mycket invecklad fråga att söka bedöma eller beräkna det sannolika sjukdomsförloppet oberoende av den inträffade skadan. I många fall bleve resultatet, att den medicinska sakkunskapen ej kunde fastslå, att sjukdomen oberoende av skadan skulle hava utvecklats sig såsom efter densamma varit förhållandet eller i varje fall, att intet kunde sägas om tidpunkten för en sådan utveckling. Den sociala olycksfallsförsäkringen ville givetvis ställa sig och hade enligt redogörelsen också ställt sig så förstående som möjligt med hänsyn till dylika fall. Även i övrigt bleve frågan om kausalsammanhanget mellan olycksfall och sjukdom en uppgift i första hand för den alltjämt i utveckling stadda medicinska sakkunskapen inom varje sjukdomsgrupp.

Utskottet.

Att fastställa om orsakssammanhang i visst fall föreligger mellan olycksfall och sjukdom är ofta en uppgift av synnerligen ömtålig natur. Givetvis måste det ankomma på den medicinska sakkunskapen att i det särskilda fallet i första hand säga sin mening härom. De lagtillämpande myndigheterna åligger det att noggrant pröva och värdera det förebragta materialet. Enligt rådande praxis torde det för att rätt till ersättning skall anses föreligga icke krävas mera än att övervägande skäl tala för dylikt sammanhang. De avgöranden i ersättningsfrågor, som i tveksamma fall träffas, kunna otvivelaktigt stundom för en del av allmänheten synas svåra att förstå. Utskottet beaktar till fullo de skäl, som tala för en såvitt möjligt tillmötesgående behandling av personer, som drabbats av olycksfall, men vill framhålla, att gränsfall naturligen icke kunna undvikas.

Såsom i det föregående nämnts pågår för närvarande inom riksförsäkringsanstalten en allsidig utredning rörande en förbättrad lagstiftning om försäkring för olycksfall i arbete. Vid sådant förhållande finner utskottet det icke påkallat att i vidare mån än som skett ingå på de av motionärerna berörda spörsmålen eller att i anledning av motionen göra någon framställning till Kungl. Maj:t.

Utskottet får därför hemställa,

att förevarande motion icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 februari 1938.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman, Linder, Tamm, Heiding, Olof Carlsson, Elon Andersson*, Sten* och *Ekströmer*;

från andra kammaren: herrar *Hage*, Olovson*, Skoglund, Molander** och *Sandström* i Härnösand, fru *Nordgren*, herr *Gardell* och fröken *Hesselgren**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
